

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Commirii E Societate Jesu Carminum Libri Tres

Commire, Jean

Lutetiæ Parisiorum, 1678

Epigrammata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14818

EPIGRAMMATA.

I.

R E G I.

*De Trajecto ad Mosam, post duodecim acerrima
propugnationis dies capto.*

TRAJECTUM si te ausa fuit, Lodoice, morari,
Et tua bisse nos arma tenere dies:
Non fossæ hos animos, non cornibus horridus agger,
Lunave mille vomens funera, mille neces;
Non cæcis immane tonans Vulcanus ab antris,
Et pavido in cœlum fulmina missa Jove:
Virtutis Batavo insuetæ mentem ipse dedisti,
Inque tuum crevit vis inimica decus.
Ignavos fuerat tibi succubuisse pudendum:
Qui sic restiterant, hi meruere capi.

II.

E I D E M.

*De lunari munimento bis ante ejus oculos acriter
à nostris expugnato.*

QUOD genus hoc lunæ, quæ cornu infausta minaci
Noctes atque dies exitiale rubet?
Quæ ferri nimbos, & ahenum nuntiat imbrem,
Fulminaque ardenti grandine mixta ciet.
Dii prohibete minas, omenque avertite dirum:
Ne pestem ah! Francis perniciemque ferat.
Tuque ô læta suum quem dicit Gallia solem,
Famæ deliquium ne patiare time.

Bb iij

Cur timeas autem? feralis crimina lunæ
 Corrigere aspectu scilicet ipse potes.
 Coelestem reficit lunam sol lumine amico:
 Deficit ante oculos hæc, Lodoice, tuos,

III.

E I D E M.

*De cornuto, ut vocant, opere occupato à nostris, cum
 paratus ad subruendam lorica cuniculus
 frustra fuisset.*

CORNIBUS horrendam, rostroque decemplice molē
 Dum parat emota vertere fossor humo:
 Irritus erupit, Batavoque innoxius ignis;
 Et damnum nostris perniciemque tulit.
 Virtutis grande ingenium est, cum principis ora,
 Atque oculos testes sentit adesse sibi.
 Speratam reperit qua suppleat arte ruinam;
 It miles, gladiis & sibi pandit iter.
 Jam peccare igni, Lodoice, impune licebit:
 Cuniculum & flammæ Gallicus ensis habet.

I V.

E I D E M.

*De duobus Trajectis eodem mense, recurrente anno,
 ejus auspicio ductuque captis.*

STANT geminæ Latiis structæ legionibus urbes;
 Ambæ trajecto nomen ab amne ferunt.
 Nam superimposito Rhenum altera ponte coercet;
 Altera captivis te, Mosa, frenat aquis.
 Utraque sub domino fervire indigna Batavo,
 Excussit Franco vindice turpe jugum.

Mense eodem cessere : ast illa corona prioris ;
 Hæc anni alterius laurea prima fuit.
 Abstulit hanc bellum , belli metus abstulit illam ;
 Hæc meruit , voluit sponte sed illa capi.
 Par decus ambarum est , dispar fortuna : probavit
 Hæc dextram invicti principis , illa fidem.

V.

E I D E M.

In extemporales ejus victorias.

FL O S ille regum , nemo quo decentius
 Solio resedit Gallia :
 Extemporalis cum poëtas cerneret
 Appetere laudem carminis :
 Extemporalis author ipse factus est ,
 Et artifex victoriae.
 Citiusque , quam quod cœperant vates opus ,
 Lodoïcus absolvit suum.

VI.

E I D E M.

De eodem argumento.

PA L M A R U M fama insignis , Lodoïce , tuarum ,
 Jam pene heroas reddidit indecores.
 His pretiosa fuit , magno & victoria constans :
 At ludus Batavos edomuisse tibi est.
 Heroum monumenta tuis qui conferet actis ;
 Illos esse homines , te feret esse Deum.

VII.

E I D E M.

De nascente inter victorias filio.

DUM Batavuum justo contundis Marte ferocem;
 Hincque jugum Rheno tollis & inde mari:
 Aurea progenies, magni spes altera regni,
 Exoriens fecit te Lodoïce patrem.
 Læta triumphales ambit Victoria cunas:
 Advelans palmis ora tenella suis.
 Et puero vult esse soror, vel nubere conjux;
 Digna viro conjux, dignaque fratre soror.
 Nubere sed leges prohibent: unumque sororis
 Armipotens virgo nomen habere potest.
 Nam gemina de matre parens communis utrique es:
 Dextra illam; hunc peperit dia Theresa tibi.

*Expostularit regius infans de negata sibi in conjugem
 Victoria, elegantissimis epigrammatis duobus; quæ
 ejus nomine V. Cl. & poëta amicissimus scripsit. Expo-
 stulationi sic respondit Poeta.*

VIII.

AD REGIUM INFANTEM

*De facta sibi superiore epigrammate injuria
 conquerentem.*

IRATIS cur immeritum configis ocellis,
 Vagituque feris me graviore puer?
 Parce queri: non est, ut rere, injuria, non est;
 Si tibi quæ soror est, nubere Diva fugit.

Exemplum

Exemplum nec vana potest præbere vetustas ;
 Displiceant mores quos Jovis aula probat.
 Diis quoque sunt illis sua crimina ; nec bene Juno
 Sustinuit conjux fratris inire torum.
 Fac tamen hoc liceat : tibi si victoria nubet ,
 Aspice desidii quam gravis auctor eris ?
 Nam cunis affixa tuis sua castra relinquet ;
 Utque virum foveat , deseret illa patrem.

IX.

AD EUNDEM

FATRE CONTRA BATAVOS MOVENTE FELICITER NATUM.

MAJOR Alexandro soboles , bellante Philippo ,
 Indignans matris delituisse sinu ,
 Erumpit ; validisque implens vagitibus auras
 Quâ potis est , Batavos voce minante premit.
 Flet tamen , invictus quando pater omnia vincet ,
 Vincendi nullam spem superesse sibi.

X.

AD ILL. V. CLAUDIUM PELLQ
 SENATUS ROTHOMAGENSIS PRINCIPEM.

*De festis pro capto Trajecto ignibus , quos fœdus imber
 turbavit.*

CUM festos Pelloti ignes spectaret ab alto
 Juppiter , & telis æmula tela suis :
 Bella , inquit , nobis iterum scelerata parantur ,
 Et petit humanus numina nostra furor.
 Nec mora , densum atris effudit nubibus imbrem.
 Nulla metus poterat certior esse fides.

Et caute ille quidem pluvialibus irruit undis.
Si res acta foret fulmine, victus erat.

XI.

AD EUNDEM.

*Cum gravissima & elegantissima oratione curiam
de more aperuisset.*

AURE favete omnes: Themidis dum rite sacerdos
Aurea recludens limina, verba facit.
Proh! quanta insistit facundis gratia labris;
Atque expers fuci, nudus & arte lepos!
Non sic grandiloqui Demosthenis ora sonabant,
Cum fando Æmonii frangeret arma ducis.
Non sic terrarum reginam Tullius urbem
Flexit ad eloquii mollia fræna sui.
Par caput est, mundoque tibi mens æqua regendo
Gallia; sunt faciles vincere cuncta manus.
Majestate tua dignam nunc denique linguam,
Quæ leges populis juraque dicat, habe.

XII.

IN OBITUM

JULIÆ LUCINÆ D'ANGENNES DE RAMBOUILLET,
DUCIS DE MONTAUSIER,

*Regiæ prolis educationi alias præfecta, ac demum reginæ
ipsius honoraria comiti.*

QUISQUIS es huc gressus oculosque adverte viator;
Sique potes lacrymas, dum legis ista, tene.
Julia Romanis Francisque heroibus orta,
Junctæ stirpis honos, atque corona domûs:

Progenies magnæ non impar Julia matri,
 Atque triumphali nubere digna viro:
 Augustæ comes, & Delphini Julia custos,
 Virtutis merito conveniente gradu.
 Floribus æternis & cantibus inclyta vatam,
 Sed magis ingenio Julia clara suo:
 Heu! rapta ante diem crudelibus occubat umbris;
 Et cinis est, nuper quæ stupor orbis erat.
 Illius edoctus mortem quid plura requiras?
 Barbarus est, cui non cognita vita fuit.

XIII.

IN OBITUM MAGNI TURENNII;

Quem Gallorum de fœderatis sequuta est victoria.

POSTQUAM fulmineo Turennius occidit ictu,
 Nam telo haud poterat debiliore mori;
 Teutones exclamant: Nostra est victoria; Marti
 Nulla tuo ad palmas jam mora, Cæsar, erit.
 Franca simul vulsis invadunt agmina signis,
 Heu! ducis indigno funere fracta sui.
 Mira fides: viso redit hoste in pectora virtus;
 Majoresque animos fecit ad arma dolor.
 Saxonas ense metunt. Restagnans sanguine Rhenus
 Vandalico, rubris in mare currit aquis.
 Ipsa triumphali feretro victoria, plenâ
 Accumulat lauros, debita ferta, manu.
 Ingentique vocans manes clamore beatos:
 Sumite, ait, nostrâ munera digna fide.
 Tu, quantus fuerit Turennius, Austria, disce:
 Sufficit ad clades illius umbra tuas.

XIV.

DE VICTORIA CASSELLIANA

*Quam serenissimus dux Aurelianensis de Batavis die
palmarum reportavit.*

GALLICA collatis invaserat agmina signis
Nassovius, regum semideumque nepos.
Et pugna cupidus Trajectum abolere secunda,
Terque sibi objectæ probra pudenda fugæ;
Ibat in adversos jam confidentior enses:
Visusque est Batava vincere posse manu.
Religio sedenim felicibus obstitit ausis:
Ni foret hanc timidus spernere, victor erat.
Esse diem meminit, quâ Christi Roma triumphos
Concelebrans, palmas festaque ferta gerit.
Mene etiam sacris, inquit, miscebo profanis?
Est, veritos ritus vel simulare, nefas.
Præque optans vinci, quam crimine vincere, palmam
Dux pius oblatam respuit, atque fugit.

XV.

IN EFFIGIEM CELS. PRINC.

FERDINANDI EPISCOPI PADERBORNENSIS, &c.

Ab ill. ejus fratre Theodoro Caspare affabre depictam.

CUM cuperent gentes, ad quas tua fama volabat,
Aspectuque tuo colloquioque frui:
Fratris opem, Fernande, tulit labor; & tua cerni
Ora dedit carâ picta tabella manu.

Ora dedit cerni , sed muta & egentia vocis :
 Quamvis muta putes pictaque posse loqui.
 Implesti calamo populorum vota : loquentem
 Suspiciunt , queis jam conspiciendus eras.
 Te nunc orbis habet. Fraternal expressit arundo
 Corpus ; & ingenium penna diferta tuum.

XVI.

AD ANTONIUM VERJUSIUM S. J.

*Quod nummus , quem cels. princeps Ferdinandus Pader-
 bornensis episcopus nobis muneri miserat ,
 non esset ejus impressus effigie.*

DICEBAM : longo tandem post tempore nummus ,
 Divini assimilans principis ora , venit .
 Aureus ille mihi rutilo cernetur in auro ,
 Materiâ formæ conveniente suæ.
 Jamque tenere manu , jamque oscula ferre videbar :
 Cumque absente loqui sæpe suasit amor.
 Quin & blanditias & dulcia carmina dixi ,
 Indulgens studio credulus ipse meo.
 Heu spes deceptas , & inania somnia vatum !
 In proprias fraudes ingeniosus eram.
 Nummus adest ; nec cara mihi fert principis ora.
 Verjusi , hunc pondus credis habere suum ?
 Et nunc vota pudor premit improba. Sed , puto , sentis
 Quod suffusa negat charta rubore loqui.

CELSISSIMUM PRINCIPEM FERDINANDUM.

Pro altero numismate ad nos misso.

VOTA suos habuere Deos: suffusa pudore
 Quem charta erubuit poscere, nummus adest.
 Nummus adest puro gravis & spectabilis auro:
 Et sacra, quod volui, principis ora refert.
 Gratia Ferdinande tibi: sum munere tanto
 Factus ego dives, qui modo pauper eram.
 Nempe ingens nummo venit thesaurus in uno:
 Pyxis & immensas parva recondit opes.
 Hunc teneo, hunc cura noctesque diesque fideli
 Amplector; cupido nec sino abire sinu.
 Ne tamen id vitio quisquam mihi vertat. Avarum
 Non licet esse auri, sed decet esse tui.

XVIII.

AD EUNDEM.

Cum è periculosissimo dysenteria morbo convaluisset,

GRATIA magna Deo, vivis Fernande: nec ausa est
 Funeris invidiam parca subire tui.
 Carmina sed vatum metuens ultricia & iras,
 Projecit trepidâ tela cruenta manu.
 Schatenum ante tamen, meditati ne foret expers
 Criminis, exitio perfidiosa dedit.
 Schatenum patriæ cujus tumulata sepulcro
 Heu! lux historiæ conditur atque fides.

P. Nicolaus Schatenus S. J. ea luce perit dum carissimo principi fidelem operam dabat.

Ille tuis melior supposita est victima fati :
 Illi dulce mori , ne morerere , fuit.
 At , Fernande , doles fido esse superstes amico ;
 Morsque tuo absolvit penè dolore nefas.
 Vive precor. Cur te misero vis perdere luctu ?
 Ah ! fati est animæ parte carere tuæ.

XIX.

AD ILL. ECCL. PR. GABRIELEM DE ROQUETTE

ÆDUORUM EPISCOPIUM.

*Cum eo ad populum Molinensem dicente , sacra pulpita
 per totam urbem vacavissent.*

ORA tenete omnes, petit hunc sibi pastor honorem,
 Solaturus oves cum venit ipse suas.
 Felices nimium, quibus est concessa facultas
 Dulcibus alloquiis blanditiisque frui.
 Nam quanta ingenii vis est, quæ gratia linguæ,
 Cum pia flexanimâ pectora voce quatit !
 Audiat Ambrosius cœlesti ab arce loquentem :
 Mella neget labris purius ire suis.
 Audiat aurifluo torrens Chrysofomus ore :
 Hæredem magni nominis esse velit.
 Suspiciunt intenti oculis mirantibus omnes,
 Auribus atque avidis verba diserta bibunt.
 Ille tonat ; subito trepidant : suspiria flentis
 More trahit ; moesto lumina rore madent.
 Ostentat cœlum ; cœlo vota omnia mittit
 Concio, & indignam spernere gaudet humum.
 Quos jussit cunque affectus facundia victrix,
 Protinus hos animo cerea turba subit.

Ite oratores, conscendite pulpita, fari
 Nunc licet; auditor si tamen ullus erit.
 Mira fides: postquam dixisti, maxime præsul,
 Jam nemo est tota qui velit urbe loqui.
 Clauserat os nobis reverentia: solvere virtus
 Nunc vetat eloquii non imitanda tui.

XX.

AD COMITEM BRIENNIUM,

Cum ei psittaci, quã petierat, metamorphosim mitteremus.

PSITTACUS angusto quem carcere pagina claudit,
 Non est occiduo missus ab orbe tibi.
 Aonii venit frondoso è vertice montis,
 Factus avis, lepidus qui fuit ante puer.
 Ille meæ, Lomeniade, quando invida vultum
 Fata negant, fidei testis & obses erit.
 Ille tui dignos dum nitor condere versus,
xap̄e suum blæso garrulus ore canet.
 Discipulæ volucris si rustica musa placebit,
 Non rudis ad cantus ipse magister ero.

XXI.

AD ILL. V. CAROLUM FERRARIUM TOTIUM

SENATOREM ROTHOMAGENSEM.

Cæcilianæ sodalitatis tunc principem.

AUGUSTAS magnæ matris dum personat ædes,
 Cæciliamque chorus tollit ad astra suam:
 Turba inhians cantu fidium & dulcedine vocum,
 Aure diu solâ vivere visa sibi est.

Credidit

Credidit & coetus inter se audire beatos,
 Carmina mortali non modulata sono.
 At simul est sensusque animo, & vox reddita linguæ;
 Omnes concordī protinus ore canunt:
 Patronæ multum cœlesti, musica, debes!
 Patrono tamen plus debet ipsa tuo.

XXII.

AD EUNDEM.

Cum ei pictas rosas donaremus.

NUNC cum picta sinum late omnis terra renidet;
 Chloris & ipsa suas prodiga perdit opes;
 Cum pretium fertis & honorem copia demit:
 Ferrari, serum est me tibi ferre rosas.
 Mitto tamen, sed non quales nascuntur in hortis,
 Armatas flammis cuspidibusque truces.
 Mirius haud nostris quicquam; & si tangere dextrâ
 Non licet: his fas est lumina sola frui.
 Ac ne fors dubitare queas donum esse poetæ,
 Has nasus fictas sentiet esse tuus.

XXIII.

AD ARBOREM

In cuius cortice B. Maria nomen erat insculptum.

CRESCE, viresce diu ramis felicibus arbor,
 Crescat & in libro scripta Maria tuo.
 Sic ventos tibi longe, hyemesque avertat iniquas:
 Sic rapido frondens servet ab igne caput.
 Atque utinam liceat mutare hoc cortice pectus,
 Vulneraque impressis ferre beata notis!

Dd

Christe fave, nomenque tuum, nomenque parentis
Scribe: liquor, sanguis; pennaque, clavus erit.

XXIV.

DE STELLA MAGORUM.

DUM cœli varios spectant revolubilis orbes,
Inque vago noctis sidera picta sinu;
Chaldæi insuetam mirantur fulgere flammam,
Quam mutet radiis Phosphorus ipse suis.
Continuoque viam linguâ suadente coruscâ,
Versus Idumæas corripuere plagas.
Ipsa comes, ductorque facem de nocte ministrat;
Deque die gressus officiosa regit.
Ast ubi Bethlemix limen tetigere cavernæ,
(Regia bisgeniti nam fuit illa Dei)
Restitit, excubitorque novus super antra resedit,
Functurus vigilis nocte dieque vicem.
Ite magi, atque aliam jam quærite lampada vobis,
Hic fixa est, errans quæ modo stella fuit.

XXV.

CARITATIS EXPOSTULATIO

Adversus eos qui nomen suum cum aspiratione vel pronuntiant vel scribunt.

SANCTI progenies parensque amoris,
Quam prono dominam fatentur ore
Virtutes, charitesque; gratiæque,
Necnon illecebræ pudiciores:
Voce supplice Caritas precatur.
Ne, cum grammatici suum vocare

Stilove incipient notare nomen;
 Illud litterula asperent molesta.
 Nam dulcedinis & suavitatum,
 Divinæque soror benignitatis
 Spiritus negat asperos habere.

XXVI.

AD P. FERRIUM

EXIMIUM VERBI DIVINI PRÆCONEM.

CUM tibi sint mores quos aurea prædicet ætas,
 Aurea mens, torrens aureus ore fluat;
 A duro nomen trahis illætabile ferro:
 Credemusne ullam vocibus esse fidem?
 Sed tamen in ferro vis est adjuncta nitore:
 Martius atque suum fulgor acumen habet.
 Nempe tua hæc, Ferri, laus est: fulgesque, ferisque:
 Mixtaque fulgureâ vulnera luce facis.
 Quanquam dissimilis ratio ferrique, tuique:
 Das vitam; ferri vis inimica, necat.

XXVII.

IN LIBRUM V. CL. N. BOCHARTI

De animalibus sacre scripturae.

QUI veterum libros, spinosa volumina, vatum
 Sperat inoffenso solus adire pede:
 Ille per undantes malefidæ Syrtis arenas
 Tendere securum posse videtur iter.
 Non facies rebus, non pristina forma remansit:
 Signa etiam voces destituere suas.

Dd ij

Heu! quæ deceptus sibi finxit somnia lector,
 Fœcundâ in proprios credulitate metus!
 Dum plantis pisces, insectis gramina mutat;
 Dum volucres credit nare, volare feras.
 Has demum ambages tollis, Bocharte: priusque
 Invia, jam nobis te duce plana via est.
 Spectraque, quæ dudum fallax induxerat error,
 Ingenii fugiunt lumine pulsa tui.
 Restituis formamque, antiquaque nomina rebus,
 Nec pateris dubiam vatibus esse fidem:
 Quos tibi pro tali merito reddemus honores,
 Aut quæ posteritas præmia fera dabit?
 Sed taceant homines. Mutis animalia linguis
 In laudes discent esse diserta tuas.

XXVIII.

AD EUNDEM.

Pro piscibus.

DUM mortale nefas ultricibus expiat undis,
 Atque hominum pœnas naufraga terra luit:
 Merferat ira Dei volucres & sæcla ferarum,
 Quæque domos celebrant, quæque vagantur agris.
 Et ni ferret opem fatali puppe Noachus,
 Perdita venturæ spes quoque gentis erat.
 Soli exultabant communi in funere pisces,
 Imperio læti cedere cuncta suo.
 Hanc illis sortem invidit damnosa vetustas,
 Et pœnæ expertes non tulit esse diu.
 Quos non perdiderat cœli furor æquore toto,
 Illos Lethæis improba perdit aquis.

Laus tua quam veteris major, Bocharte, Noachi,
Naufragio pisces eripuisse suo.

XXIX.

*De Aurelio abbatis sancti Cigirani, & Augustino Jan-
senii, famosis hac atate libris.*

FA M O S O pretium facturum Vasco libello,
Aureli nomen sumsit inane sibi.
Calvini Batavus restaurans dogmata, nomen,
Augustinus, opus jussit habere suum.
Sicque ambo insignem sibi divisere magistrum,
Præsule quo stellis se tulit Hippo parem.
At qualem, ô miseri, Divo monstratis amorem?
Dispeream, si vos hic redamare potest.
Integrum per quos sibi non licet esse, fatetur
Carnifices, renuit dicere discipulos.

XXX.

De Romulo Amulii interfectore.

R O M U L U S incesti damnatus fraude parentis,
Ipfius immerita morte piare nefas:
Clementes expertus aquas, rictusque luporum,
Mitius ingenium senserat esse feris.
Sæva Deum invidit juveni fortuna favorem,
Et sceleris puras noluit esse manus.
Ultori genitricis, avi, fratrisque, sui que,
Ignotum objecit perfida in hoste patrem.
O laurum ambiguum! casu cernuntur in uno
Virtus facta nefas, & patricida pius.

*Dionysius Hali-
carn. scribit Amu-
lium vitasse Iliam
Romuli matrem,*

XXXI.

AD JANUM.

DUM mihi tam dulcem fando depingis amicum,
 Et meritum cœli tollis ad astra decus.
 Illius immensum spargis sub pectore amorem:
 Rivalemque tuum me prope, Jane, facis.
 Nunc mihi laudatur pietas & candida virtus;
 Munditiesque animo corporis æqua suo;
 Nunc gravitas jucunda, & non austera senectus,
 Et dulces risus, ingenuique sales.
 Ipse oculis demum, quanquam non visus, oberrat.
 Qui possum hoc? vultus consulo, Jane, tuos.

XXXII.

EPITAPHIUM

PHILIPPI LABBEI E SOC. JESU,

Dum novam Conciliorum editionem curaret, demortui.

LABBEUS hic situs est. Vitam, mortemque requiris?
 Vita libros illi scribere, morsque fuit.
 O nimium felix! qui patrum antiqua retractans
 Concilia, accessit Conciliis superum.

XXXIII.

*Inscriptio urnæ, in qua P. Claudii de Lingendes S. Jesu,
 & cl. v. N. de Lingendes ejus ex fratre nepotis,
 corda servantur Molinis in templo collegii S. J.*

UNANIMES cœlo, terris in pace quiescun
 Concordes. Morti cedere nescit amor.

XXXIV.

INSCRIBENDUM

*Propylæo villa Crepicordiana cl. v. D. de Manevillete,
in quam Ludovicus magnus bis magnificentia
regali exceptus est.*

HAS magnus Ludovicus quondam divertit ad ædes,
Bisque suo sacras reddidit hospitio.
Fortunam gratare domûs dominique, viator:
Ni tibi degeneri cor crepat invidiâ.

